

עלון ידיעות "און" מס' 103

לוח פרים

במתצית מארס פירסמנו לוח פרים לשנת 1967, בו מובאים הנתונים על הפרים הבדוקים שלנו: בראון 973, ברקן 006, בני 011, דביר 964, נצר 977, סדן 001, עדי 976, צין 996, רסר 010.

בלוח צוינו יתרונותיהם של הפרים האלה בייצור ובתכונות גופניות, המבוססים על תוצאות השיפוט הגופני של המבכירות, שנערך לפני הבאתן לתצוגה. החידוש העיקרי הוא — פירסום פרטים על אופן ההמלטה ותמותת וולדות אצל המבכירות, בנות הפרים השונים. הנתונים הנ"ל תומצתו מהסיכום הראשון של מבחני צאצאים שנערך באמצעות המחשב האלקטרוני (אב"מ).

בחלקו השני של הלוח מובאים הפרטים על 19 העגלים יילודי 1965/66, המופעלים כעת במכון ויופעלו עד תום השנה. החלוקה לפי אבותיהם היא כדלקמן: 3 — בני עוזי, 3 — בני נצר, 3 — בני פרים שוודיים (2) — טוארפ, 1 — דנילו, 2 — בני ברקן, 2 — בני צין, 2 — בני דביר, אחד אחד מהפריים בראון, שומר, ועדי ועגל אחד מפר קנדי "דאסיין" (מזירמה קפואה מארה"ב).

האמהות של העגלים הנ"ל הן בנות וזפרים הבדוקים האלה: 3 אמהות הן בנות פלד, 3 —

ליטון עצמו מודה "שסאם היה רכישת מקרית בלבד", וזוהי דוגמא אחת מרבות "לרכישת מקרה" מוצלחת שהחזירה לבעליה הון גדול.

מקרה נוסף הוא הפר הרפורדי בן ה"ד"ר אונורד 211" מניו־מאסקין. לפר זה 14 צלעות במקום 13 הנורמאליות, וחשוב מכל הוא שהתכונה יוצאת־הדופן מועברת בירושה גם לרבים מצאצאיו: מבין 200 הבנות והבנים שנולדו "לדוקטור" עד עתה, 65 הם בעלי תפוקת בשר גבוהה מהרגיל, וכל זאת הודות לצלע ה-14 הנוספת שירשו מאביהם ארוך־החזה.

תומצת מ"טיים", חוברת 7 אפריל 67

בנות קישון, 2 — בנות צמד, והיתר — מפריים שונים.

תוצאות ההתעברות

בעלון זה מתפרסמות תוצאות ההזרעות אוקי־טובר־דצמבר 1966. את סיכום התוצאות של שנת 1965/66 נפרסם בחוברת מיוחדת, לאחר שיהיו בידינו כל הסיכומים לפי בדיקת הריון; עוסקים באיסופם בכל משקי האגודה. לפי בלתי־חוזרות מסתמנת ירידה שנתית של 2.5% גם בחודשים אוקטובר־דצמבר נמשכה הירידה. תוך ניתוח מפורט יותר מתברר שהירידה איננה מופיעה בכל האיזורים ובכל המשקים.

יש עליה מתמדת במספר המזרעות. השיי מוש בפריים צעירים נע בגבולות 25% מכלל ההזרעות. לאחר ביצוע 2000 הזרעות העברנו להמתנה את הפריים הצעירים: אורי, עמידה, דגם, רשי ודפני. כעת מופצת (לצורך הכנת מבחני הצאצאים בעתיד) זירמת הפריים: עורג, אדון, תגר, מרחב, חסיד וטירון.

משקל הפריים

לאחר שהותקנו מאזניים ליד הביפר, נשקל לים הפריים במועדים קבועים. הפריים המבוגרים (לאחר כניסתם להמתנה) נשקלים אחת לשנה, ביום הולדתם. הפריים הצעירים, מגיל חצי שנה ועד שנה ורבע, נשקלים פעם בחודש. להלן פרטים אחדים על תוצאות השקילה: נצר — 1250 ק"ג, סדן — 1224 ק"ג, דביר (לפני מח־לתו) — 1266 ק"ג. העגלים הצעירים מגיעים למשקל של 500-480 ק"ג בגיל 365 יום. "דפני" בן בראון הגיע למשקל של 510 ק"ג בגיל שנה. יש לציין שהמשקלים האלה הושגו במשטר הזנה של עגלי רביה ולא של עגלי מרבק.

הפריים בגיל שנתיים מגיעים למשקל של 800-750 ק"ג. הבולטים ביניהם: פיני בן שומר — 836 ק"ג, עריץ בן עוזי — 830 ק"ג, עופר בן שומר — 806 ק"ג. בגיל שלוש שנים משקל הפריים מתקרב לטונה, ורבים אף עולים על משקל זה.

מרץ בן שומר — 1090 ק"ג
 אנקור בן תור — 1075 "
 חזיו בן תור — 1000 "
 ער בן עוזי — 1000 "
 פלח בן פלד — 1030 "
 מגד בן מותק — 1005 "
 הפרים מאבות אנגליים: לורד — 975 ק"ג,
 לביא — 950 ק"ג. בני חלוץ וחמדן — משקלם
 נע בין 910 ל-980 ק"ג. בגיל שלמעלה משלוש
 שנים מתייצב המשקל בגבולות 1100-1200 ק"ג,
 עם תנודות עונתיות כדי 30-40 ק"ג.

טבלה 1. תוצאות ההזרעה (לפי בלתי-הזרות כעבור 60-90 יום)

דצמבר 1966			נובמבר 1966			אוקטובר 1966		
%	ב"ח	ט"ה	%	ב"ח	ט"ה	%	ב"ח	ט"ה
בדוקים								
60.3	774	1284	60.6	649	1071	55.4	817	1474
60.8	251	413	48.1	62	129	—	—	—
57.9	496	856	60.3	562	932	59.8	424	709
61.3	76	124	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	55.4	36	65
56.4	463	821	58.1	318	547	53.1	282	531
58.3	161	276	55.5	249	447	56.1	96	171
58.9	695	1179	59.0	505	856	59.3	444	749
55.7	472	848	58.6	215	367	56.6	284	502
68.0	104	153	59.4	111	187	55.9	138	247
50.0	74	148	58.0	98	169	62.6	57	91
צעירים								
60.5	390	645	54.2	240	443	57.1	48	84
57.1	294	515	60.9	299	491	57.6	232	403
56.7	249	439	59.6	134	225	—	—	—
—	—	—	61.9	245	396	54.1	491	907
58.3	134	230	57.5	188	327	51.7	168	325
—	—	—	—	3	6	54.4	68	125
80.7	67	83	69.1	47	68	72.4	63	87
—	6	10	—	1	7	—	1	1
68.1	32	47	—	—	—	—	—	—
58.7	4738	8071	58.9	3925	6668	56.4	3649	6471
ריכוז								
58.4	3566	6102	58.8	2768	4705	56.8	2578	4539
58.3	1067	1829	58.7	1109	1888	54.6	1007	1844
80.7	67	83	69.1	47	68	72.4	63	87
—	6	10	—	1	7	—	1	1
68.1	32	47	—	—	—	—	—	—
58.7	4738	8071	58.9	3925	6668	56.4	3649	6471

הזרעות בקר לבשר

בחדשים דצמבר-ינואר ביצענו מספר קטן של הזרעות בזירמת פרי שרולה. שקיבלנו מ"השרות", בעדרי הבקר לבשר האלה:

המשק	מס. הזרעות
רמת-יוחנן	4
כברי	52
יחיעם	57
שער-העמקים	9
גלעד	49
גזית	12
נוה-איתן	43
ס"ה	226

בחדש מארס התקיים דיון משותף עם מזכ"ר רות אמב"ל וב"כ ה"שרות" בענין ייבוא פרי שרולה לאגודות להזרעה לקראת עונת ההזרעות בתשכ"ח. לאחר דיון בדבר הפעלת ההזרעה המלאכותית בעדרי הבקר לבשר — סוכם לייבא 3-2 פרים למכונת ההזרעה בתנאי שמשקי אמב"ל יתחייבו להזריע 1000 פרות לכל הפחות בעונה הבאה. משרד החקלאות אישר ייבוא פרי שרולה אלה בתנאי מפורש זה.

הביקוש לזירמת שרולה בעדרי החלב בעונה זו היה אפסי, למרות שהועמדה לרשותנו זירמה כזו מ"השרות".

הקפאת זירמה והשימוש בה

מאז דצמבר 1966 התחלנו להקפיא זירמה לפי השיטה היאפאנית, שעיקרה — הקפאה מהירה על גבי בלוק קרח יבש (מינוס 79 מ"צ) בצורת כופתיות ואיחסונה בתוך חנקן נוזלי (מינוס 196 מ"צ). לצורך זה רכשנו 2 מיכלים, האחד — גדול, "לינדה" 35/9, המשמש כמחסן במעבדה והשני — קטן, "לינדה" 10/6. הקפאנו זירמת הפרים הבדוקים בעיקר כדי לוודא את

כושר עמידותה בהקפאה. ממחצית חודש ינואר ואילך התחלנו בביצוע ההזרעות, כשהמיכל היחידי לעבודת השדה מועבר מאיזור לאיזור וכל מזריע משתמש בזירמה קפואה בלבד במשך שבוע ימים. בחדש ינואר בוצעו 347 הזרעות בתוצאה של 286 בלתי-חוזרות (68%) לאחר 30-60 יום. תוצאות הזרעה בזירמה רגילה באותו זמן היו 66.7% בלתי-חוזרות ומסתבר שהרחבת השימוש בזירמה קפואה תהיה מוצדקת.

הוזמנו 4 מיכלים נוספים לעבודת השדה והם יגיעו בקרוב ארצה; אז נרחיב את נסיונותינו בשטח זה. עד 1.4.67 הזרענו בזירמה קפואה בכופתיות 1301 הזרעות.

אנו ממשיכים להכין זירמה קפואה מהפרים הבדוקים וכיום יש לנו כבר במחסן למעלה מ-2000 כופתיות מכל פר בדוק. כשתוצאות ההזרעה תהיינה חיוביות, נשתמש בזירמה שהוק"פאה בחודשי החורף להזרעה בחודשי הקיץ, כאשר טיב הזירמה הטריה (הקיצית) והפוריות נמוכים.

בנק זירמה מפרים מחו"ל

במסגרת פעולות הטיפול מתבצע תיכנון הזי"ווגים של הפרות העתודות במרחב האגודה בפרים המצטיינים ביותר, משלנו ומארצות חוץ. המשכנו השנה להזריע מספר עתודות בזירמת הפרים השוודיים — טיארפ 505, דנילו 506 וברטמן 507. את מבחניהם של פרים אלה פרסמנו אשתקד. הפעם קיבלנו את הזירמה הקפואה בצורת כופתיות ועד היום התעברו 11 עתודות: 6 מטיארפ, 3 מדנילו, 2 מברטמן. בסוף ינואר הגיעה הזירמה הקפואה מארה"ב — 142 אמפולות — מהפרים: אורלה, אריק, ברוס, לוזו ולוצי. עד עתה הוזרעו 25 פרות עתודות ומועמדות לעתודות בזירמת פרים אלה, שהינם מהמצטיינים בין הבדוקים של אגודת "איסטרן" בצפון-מזרח ארה"ב. היות ונתקבלו פרטים חד-שים בסוף מארס על פרים אלה, הרינו מפרסמים שנית את תוצאות מבחניהם (התנובה והתכונות הגופניות).

מבחני גוף	הפרש משוקלל		מבחני ייצור				שם ומספר הפר
	חלב, ק"ג שומן	ק"ג	ק"ג שומן	% שומן	ק"ג חלב	מס' בנות	
ברוס 513	עטין מצויין, גוף קטן (נמוך), כתף ואגן מצויינים	+27.3	+273	257	3.9	6627	256
לוצי 512	עטין בינוני, גוף יפה, נוח לחי ליבה, גב וכתפיים — מצויינים	+20.0	+43	250	3.9	6425	744
אריק 511	גוף יפה	+22.7	+443	249	3.7	6740	1387
לזוו 514	היחלבות מצויינת, גב ואגן מצויינים	+22.7	+269	251	3.8	6626	152
אורלו 515	היחלבות מצויינת, תנובות גבוהות, אגן מצויין	+15.4	+433	245	3.6	6768	134

הנתונים מתוקנים לגיל מבוגר.

מבחנים חדשים
עם הביצוע הראשון של מבחני הפרים באמר חדשים של 4 פרים: ברקן, בני, צין ורסר (ראה טבלה).
צעות המחשב, שהתבססו על תנובות בנות מבכירות ב־2³⁰⁵ ימי חליבה, קיבלנו, בנוסף על

טבלה 2. תוצאות המבחנים שנערכו במחשב

הפר	פ ר ט י ס							
	מס' בנות	מס' חליבות	ק"ג חלב	% שומן	מס' בנות בשקלול	ק"ג חלב	% שומן	חלב מתוקן, 3.5% ש.
בני 011	93	3	6153	3.14	92	+323	-0.03	+323
	12	¹ 2	5554	3.37	7	+424	-0.16	+282
ס"ה	110		6077	3.18	104	+346	-0.02	+310
ברקן 006	126	3	6467	3.05	126	+534	-0.10	+394
	33	¹ 2	5623	3.33	22	+601	-0.11	+488
ס"ה	164		6260	3.12	153	+497	-0.10	+381
צין 996	83	3	6026	3.15	82	+329	+0.01	+320
	19	¹ 2	4970	3.52	9	+415	-0.06	+374
ס"ה	111		5771	3.22	100	+307	-0.01	+291
רסר 010	32	3	5687	3.20	30	+31	+0.20	+45
	5	¹ 2	5320	3.50	3	+610	—	+604
ס"ה	39		5528	3.24	37	+43	+0.04	+67

¹ המבכירות שנחלבו פעמיים ביממה, במושבים בלבד.

בס"ה נכללו גם המבכירות שנחלבו פעמיים בקיבוצים, וההפרש המשוקלל צומצם ע"י חישוב רגרסיה בהתאם למספר הבנות.

החלטות ישיבת וועדת הטיפול מיום 4.4.67 תצוגת האביב לפי המתוכנן נקיים את התצוגה הקרובה במחצית הראשונה של חודש מאי. הפריים, שבנותיהם מועמדות לתצוגה הפעם הם: וילהלם הפרטים עליהם:

"גל" בן ברקן וחמודה (87 נק). בת נצר, כפר גליקסון; נולד 20.1.67.

תנובות האם (חמודה):

1.	8324	ק"ג חלב,	283	ק"ג שומן,	3.40%	302	י"ח,	27.6	ק"ג ליום,	937	גרם ש.
2.	8880	" "	301	" "	3.39%	281	" "	31.6	" "	1071	" "
3.	10110	" "	342	" "	3.38%	337	" "	30.0	" "	1015	" "
		בהשוואה לעדרה בתחלובות 21			+0.09%			+8.4	" "	+307	
		בתחלובה 3			-0.00%			+7.4			

העטין מצויין, יש לה 2 בנות טובות מרסר ועוזי.

"שלוש" — בן בני ושלכת בת עוזי, כפר גליקסון; נולד — 15.3.67

תנובות האם (שלכת):

2.	7240	ק"ג חלב,	248	ק"ג שומן,	3.42%	290	י"ח,	24.9	ק"ג ליום,	855	גרם ש.
3.	8702	" "	317	" "	3.64%	297	" "	29.3	" "	1066	" "
4.	8492	" "	301	" "	3.54%	289	" "	29.4	" "	1040	" "
		בהשוואה לעדרה בתחלובה 3			+0.33%			+5.2			
		" "	4		+0.10%			+6.2			

"תור" הוצא

לאחר דיונים ממושכים ועל יסוד נתונים רבים החליטה וועדת הטיפול באישור ההנהלה להוציא את הפר "תור"; הוא הוצא מהמכון בינואר 1967, בגיל של 10 שנים. "תור" הובא ארצה בשנת 1957 מארה"ב. הוא היה אחד הפרים המצטיינים ביותר במבנה הגוף ובהורשת מהירות גדילה בצאצאיו; כמו כן היו לו מבחינים טובים בתנובת החלב. תכונתו השלילית היתה — הורשת מתכונת שומן נמוכה במיוחד. במשך שנות פעולתו ב"און" ביצענו בזיר" מתו 44,200 הזרעות. בין פרי ההמתנה נמצאים 5 מבניו וכן יש מספר בנים שלו במכון "הש-רות". ל"תור" היתה השפעה רבה על מבנה הגוף של העדר הישראלי; בנותיו מתבלטות בגודלן ובמבנה גוף יפה.

תוצאות מבחנו האחרון במחשב הן: 1.582

בנות כמבכירות הניבו 5538 ק"ג חלב, 166 ק"ג

שומן, 3.00%.

לאחר שבמשך השנים עלתה הרמה הגאנא-טית של עדרינו, נראות תוצאות מבחנו כיום כשליליות. כלומר — מינוס 12 ק"ג חלב; אולם בחלב מתוקן ל-3.5% שומן פוחתת תנובת בנותיו ב-199 ק"ג. לפני 5 שנים תוצאות מבחנו הראו +139 ק"ג. בהורשת מהירות הגדילה של בניו הוא היה הפר המצטיין בארץ — +21.6 ק"ג משקל חי ב-400 יום.

150 בנותיו בהמלטה שלישית ומעלה הניבו 7700 ק"ג חלב עם 2.84% שומן בממוצע. בגלל תפוצתו המספקת, והשפעתו השלילית על מת-כונת השומן וכן בעקב עליית הרמה הטיפוחית של העדר מעל לרמתו, הוחלט לסלקו מפעולות הרבייה.

הנהלת "און"